

Francuska osuda posade dubrovačkog broda 1811. godine

Neprijateljstva na moru između Francuza i Engleza za Napoleonovih ratova imala su odjeka i na našem Jadranu. U ožujku 1811, za koju godinu ovdje iznosimo događaj koji se desio posadi dubrovačkog broda, došlo je u morskim vodama oko otoka Visa do poznate bitke između francusko-talijanske divizije i engleskih ratnih brodova. Fregate francuskog zapovjednika su bile potopljene, a zapovjednik je poginuo u borbi.

Za područje, tada od Francuza već ukinute Dubrovačke Republike, često se nailazi na mnoge podatke s kojima predstavnici francuske vlasti na Lastovu, Mijetu, Pelješcu, Stonu i Lopudu izvještavaju generalnog francuskog administratora u Dubrovniku o neprijateljskim brodovima koji krstare u njihovoj blizini. Nekad je to pojedini brod, a nekad konvoj od 9, 11 i 14 brodova. Jednom prolazi cijela flota od 30 brodova. Dakle vidimo vrlo živ promet ratnih i korsarskih brodova na Jadranu ispred dubrovačkog područja.

Englezi su plijenili dubrovačke brodove i odvodili ih u Vis gdje su imali svoju ratnu bazu. Bilo je više tih zapljena brodova, praznih i s teretom. Dok su brodove u terete zadržavali mnoge su kapetane puštali, pa bi se oni vraćali u Dubrovnik. Nakon obavljenog kontumaca u Dubrovniku i ispitivanja o događaju francuska bi ih vlast redovito puštala na slobodu i ne bi ih sudski progonyla. Tako ne nalazim, da bi bili suđeni Jakov Međim koji je u času zapljene plovio brodom za Brindisi, da tamo krea ulje, a ni Ivan Pehovac čiji su brod također zaplijenili Englezi na putu za Krf s teretom vina. Ali kako ćemo niže vidjeti, tako nije bilo s dubrovačkim kapetanom Dinarićem. Možda je tome razlog ozlojeđenost Francuza zbog pretrpljenog gore spomenutog poraza pod Visom.

Kapetan Josip Dinarić Mihajlov zapovjednik dubrovačkog šambeka **II Veloce**, otputovao je iz Barlette baš na dan spomenute bitke pod Visom (11. III) s teretom žita i rakije za Krf. Tada su se Jonski otoci nalazili pod Francuzima i teret je služio za opskrbu tamošnje francuske vojske. U popisu članova posade (**ruoli**) g. 1806. Dinarića nalazimo kao zapovjednika pulake **S. Giuseppe**, a na brodu **II veloce** (**ubilježen** kao brigantin) god. 1805. zapovjednik je Vlaho Đivanović Petrov.

Brod je bio zaplijenjen i odveden od neprijatelja, a posada puštena pa je tako dospjela u francuske ruke i izvedena pred Vojničku komisiju koja ju je optužila zbog kukavičnog napuštanja broda. Vojnička komisija je održala raspravu u bivšem samostanu Karmena u Bariju (Ita-

lija), a sastojala se od pet sudaca, jednog izvjestitelja i njegovog tajnika, dakle ukupno od sedam članova.

Optužen je zapovjednik i 12 članova posade. Zanimljiv je opis zapovjednika, pa ga iznosimo u prijevodu. Josip Dinarić, zapovjednik šambeka **II veloce**, rođen na Pelješcu (država Dubrovnik), nastanjen u Dubrovniku, visina 5 noga i 3 polica, kosa i ocrve smeđe, celo otkriveno, nos običan, usta osrednja, brada malera, lice dugo, dob 41 godinu, sin Mihajla Dinarića. Kad je rasprava započela predsjednik poziva tajnika, da položi na stol koji se nalazio ispred predsjednika jedan primjerak zakona od 13. rujna godine 5, jedan primjerak kriminalnog kodeksa kao i trgovine. Zatim je zatražio od izvjestitelja, da pročita zapisnik i sve ostale spise koji se odnose na teret i u obranu optuženih. Predmet se sastojao od deset spisa. Kad je završeno čitanje spisa predsjednik nalaže strazi, da predvede optužene. Oni su bili dovedeni pred vijeće slobodni i bez okova u pratnji svog branjenika. Nakon što je ustanovljen njihov identitet predsjednik je počeo ispitivati optužene. Bili su ispitani i svjedoci. Izvjestitelj je podnio svoj izvještaj, a optuženi svoju obranu. Govorio je i njihov branitelj. Na kraju je predsjednik pitao optužene, da li imaju da iznesu koje primjedbe. Dobivši njihov nižeodgovor predsjednik nalaže, da se branitelj odstrani, a optuženi odvedu u zatvor.

Vijeće je većinom glasova tj. sa šest od ukupno sedam utvrdilo, da je Josip Dinarić, zapovjednik šambeka **II veloce** kriv što je kukavički napustio svoj brod. Također je kriv što nije posljednji napustio brod. Dinarić je kriv i što je zbog kukavičluka izgubio teret broda. Istim brojem glasova Dinarić je osuđen na tri godine zatvora u okovima i da vladi nadoknadi vrijednost izgubljenog tereta. Nadalje je bio osuđen, da plati troškove sudbenog postupka i troškove tiskanja 500 primjeraka osude na dva jezika: francuski i talijanski. Dva primjerka te osude sačuvana su u dubrovačkom Historijskom arhivu (**Acta gall. Vojni poslovi 1811, Rub 6**). Tiskani su u francuskoj tiskari u Napulju, a upadaju u oči svojom veličinom (88 × 39 cm). Taj oglas poslala je administracija u Dubrovniku kanceljeru na Pelješac, gradonačelniku Dubrovnika i delegatu u Kotor, da ga javno objave i izlijepe. Svi ostali članovi posade bili su oslobođeni optužbi. To su: Marko Laleta, Antun Župan, Mato Bogdanović, Ivan Gaglia, Cvijeto Vojnović, Luka Hanza, Petar Fante, Ivan Pavlović, Petar Petrica, Pasko Stanić, Ivan Tambusi i Ivan Biskupović. Jedan član posade: Stjepan Cibilić prebjegao je k neprijatelju, pa je u odsutnosti osuđen na smrt.

Istodobno je Vojna komisija raspravljala i o slučaju Ivana Tomaševića, zapovednika dubrovačkog peliga **Il prospero**, ali nije mogla imati nikakva pobliža razjašnjenja o tom događaju, jer je brod sa svom posadom bio zarobljen i odveden od neprijatelja. Zbog toga o Tomaševićevom događaju komisija nije mogla donijeti nikakvu odluku. Brod i čitava posada bili su odvedeni na Maltu. Tamo je brod i teret zaplijenjen, a posada puštena. Kapetanu Tomaševiću se pružila prilika, da skupa s mornarom Vinkom Medinijem iz Zatona otplovi za Vis. Iz Visa su se s jednom barkom prebacili na Pelješac i tu prijavili francuskoj vlasti. Svojevoljno vraćanje u Dubrovnik Tomašević iznosi kao dokaz svoje potpune nekrivnje, jer ga ništa nije na to sililo.

U međuvremenu je preko Ljubljane, tadašnjeg središta Ilirskih pokrajina, stiglo u Dubrovnik naređenje, da se kapetanima Dinariću i Tomaševiću bezuvjetno zaplijeni sva imovina u gradu i na dubrovačkom području, da se

o tome sastavi inventar i da se bdi da ništa ne bude otuđeno, dok se ne donese osuda. Kod Tomaševića ništa nisu mogli pronaći, a kod Dinarića su popisali nešto malo pokućstva i nekih drugih pokretnih stvari. Od nekretnina, koje su najviše zanimale vlast, nije ništa pronađeno ni kod Tomaševića ni kod Dinarića.

Dinarićev slučaj, kad ga promatramo kako ga prikazuje francuska vlast, možda ne baca lijepo svjetlo na ušeske stare kapetane, za koje dobro znamo, da nisu bile kukavice, već su prkosili i vremenskim nepogodama i neprijateljima. Ali iz raspoloživih spisa mi znamo samo za tužiteljevu optužbu, a ništa ne nalazimo pod kakvim se okolnostima sve to zbilo, niti nam je poznato što su optuženi iznosili u svoju obranu. Moglo bi se pretpostaviti, da je Dinarić bio neprijateljski raspoložen prema Francuzima, kao što je to djelom dokazao njegov mornar Cibilić, ali mu nije uspio bijeg k Englezima.